

کلیات

فرهنگ

نقش و پایگاه
اجتماعی

گروه و نهاد
اجتماعی

خانواده

نظارت
اجتماعی

طبقات
اجتماعی

تحرك
اجتماعی

جمعیت
شناسی

انواع
اجتماعات

رفتار جمعی

روابط
نژادی

سازمان

قدرت

جنبش های
اجتماعی

دگرگونی
اجتماعی

کلیات

کتابی که به عنوان منبع برای درس
مبانی جامعه شناسی معرفی شده ، کتابی
است که بروس کوئن به عنوان یک
متن درسی تألیف کرده است . از این
کتاب دو ترجمه به زبان فارسی در
دست است :

کلیات

ترجمه نخست به نام “ در آمدی به جامعه شناسی ” نخستین بار در سال ۱۳۷۰ توسط انتشارات فرهنگ معاصر منتشر شده است و ترجمه دوم نیز بار اول در سال ۱۳۷۲ از طریق انتشارات سمت منتشر شده است .

کلیات

کتاب در ۲۰ فصل تنظیم شده است : دو فصل اول مقدمه و مدخل بحث است که به تعریف علوم اجتماعی و جامعه شناسی و نیز روش های تحقیق علمی در این رشته اختصاص دارد .

کلیات

در ۱۶ فصل بعدی درباره موضوعات اصلی جامعه‌شناسی گفت و گو شده است و بالاخره در دو فصل آخر کتاب دو پدیده اجتماعی مهم عصر ما یعنی “جنبش‌های اجتماعی” و “دگرگونی اجتماعی و فرهنگی” مورد توجه قرار گرفته است.

کلیات

جامعه شناسی یک رشته از مجموعه دانشی است که علوم اجتماعی خوانده می شود .

علم معرفتی است منظم که با روش های معین به دست می آید و قوانین واقعیت را بازگو می کند.

کلیات

مختصات علم:

1- علم معرفتی است منظم 2 - علم با روش های منظم به دست می آید. 3- علم قوانین واقعیت را بیان می کند.

تقسیم بندی علوم :

1- علوم مادی (مکانیکی یا غیرارگانیکی) 2- علوم زیستی (ارگانیکی) 3- علوم اجتماعی (فوق ارگانیکی)

کلیات

موضوع علوم اجتماعی : شناخت علمی پدیده های مرتبط با زندگی اجتماعی

زندگی اجتماعی منحصر به انسان نیست برخی حیوانات نظیر مورچه ها و زنبورها هم زندگی اجتماعی دارند اما زندگی اجتماعی آن ها با زندگی اجتماعی انسان فرق زیادی دارد .

کلیات

مهم ترین فرق ها از این قراراند:

- 1- در زندگی اجتماعی انسان تنوع ابتکار و خلاقیت وجود دارد.
- 2- انسان ها به دگرگونی سازی محیط بر حسب نیازهایشان می پردازند.
- 3- در زندگی اجتماعی انسان با انباشت اطلاعات و تجربیات سروکار داریم که در زندگی اجتماعی هیچ موجود دیگری دیده نمی شود.

کلیات

از جامعه شناسی تعاریف متفاوتی ارائه شده است:

مثلا کنت آن را دانش دایره المعارفی درباره جامعه می دانست که دربرگیرنده سایر رشته های علوم اجتماعی است.

از نظر اسپنسر جامعه شناسی یک فرا علم است که احکام کلی دیگر رشته های علوم اجتماعی را متحد می کند.

کلیات

به عقیده زیمل جامعه شناسی علمی است که با شکل و فرم کنش های انسانی در جامعه سروکار دارد.

به ساده ترین بیان می توان گفت که جامعه شناسی علم بررسی کنش های متقابل انسانی است. کنش های متقابل عبارتند از تحریک کنندگی و پاسخگویی افراد به یکدیگر.

کلیات

ویژگی های کنش های متقابل انسانی:

1- الگوپذیر

2- تکرار شونده

3- پیش بینی پذیر

4- مسبوق به الگوهای پیشین

کلیات

تکامل تاریخی جامعه شناسی:

اگوست کنت: وضع واژه جامعه شناسی 1838

هربرت اسپنسر: طرح نظریه تکامل اجتماعی
1876

لستر وارد: انتشار کتاب جامعه شناسی پویا 1883

کلیات

امیل دورکهایم : انتشار کتاب قواعد روش جامعه شناسی
1895

ماکس وبر : تحول موضوعی و روش شناختی
جامعه شناسی

ارائه درس جامعه شناسی در دانشگاه ها از دهه
1890

کلیات

شرایط و ضوابط روش علمی مورد استفاده در
جامعه‌شناسی :

- 1- استفاده از شواهد تحقیق پذیر 2- طرد حقایق مطلق 3- بیطرفی اخلاقی 4- عینیت 5- استفاده از روش‌های بررسی دقیق و استاندارد شده 6- مهارت حرفه‌ای 7- شرایط کنترل شده

کلیات

مراحل تحقیق جامعه شناسی عبارتند از :

1- صورت بندی فرضیه

2- تهیه طرح پژوهشی

3- گردآوری داده ها

4- تحلیل داده ها

5- نتیجه گیری

کلیات

چهار روش و فن بیش از همه در پژوهش های
جامعه شناسی به کار می روند که عبارتند از :

1- آزمایش

2- مشاهده

3- نمونه گیری

4- مطالعه موردی

کلیات

مقوله هایی که در پژوهش های جامعه شناسی مورد توجه قرار می گیرند متغیر نامیده می شوند .

متغیر به معنای صفتی است که مقادیر و ارزش های متفاوتی را می پذیرد .

کلیات

متغیرها در پژوهش جامعه شناسی بر دو نوع اند :
مستقل و وابسته .

متغیر مستقل متغیری است که توسط
آزمایشگر دستکاری می شود .

متغیر وابسته متغیری است که آزمایشگر در پی
کشف چگونگی تغییر آن در پی متغیر مستقل است.

کلیات

انواع بررسی های جامعه شناختی از لحاظ
زمانی :

- 1- بررسی همزمان
- 2- بررسی دراز مدت
- 3- بررسی معطوف به گذشته
- 4- بررسی معطوف به آینده

جایگاه بحث مبانی در رشته جامعه شناسی

مبانی جامعه شناسی بحث درباره اصول پایه ای علم جامعه شناسی و مصطلحات کلیدی مورد استفاده در این علم است.

جامعه شناسی به دو شاخه مهم محض و کاربردی تقسیم می شود :

1- جامعه شناسی محض در پی به دست آوردن دانش درباره جامعه بدون توجه به مسائل مبتلا به جامعه است.

جایگاه بحث مبانی در رشته جامعه شناسی

2- جامعه شناسی کاربردی به دنبال به دست آوردن دانشی کاربردی درباره جامعه است که با استفاده از آن بتوان مسائل اجتماعی موجود را حل و فصل کرد.

جامعه شناسی شاخه های فرعی متنوعی دارد که برخی از آن ها از این قراراند: 1- جامعه شناسی شهری 2- جامعه شناسی روستایی 3- جامعه شناسی آموزش و پرورش 4- جامعه شناسی صنعتی 5- جامعه شناسی ادیان

جایگاه بحث مبانی در رشته جامعه‌شناسی

- 6- جامعه‌شناسی سیاسی 7- جامعه‌شناسی کار
- وشغل 8- جامعه‌شناسی خانواده 9- جامعه‌شناسی
- پزشکی 10- جامعه‌شناسی فرهنگ 11- جامعه‌
- شناسی نابرابری‌ها و قشربندی اجتماعی 12- جامعه‌
- شناسی آسیب‌های اجتماعی 13- جمعیت‌شناسی
- 14- بوم‌شناسی انسانی 15- جامعه‌شناسی انقلابات
- 16- نظارت اجتماعی 17- جامعه‌شناسی جنبش
- های اجتماعی

فرهنگ

فرهنگ = عبارت است از مجموع ویژگی های رفتاری و عقیدتی اکتسابی اعضای یک جامعه خاص. در این تعریف دو تاکید مهم وجود دارد:

1- مجموعه ویژگی های عقیدتی و رفتاری است به معنی همه راه و رسم ها و فنونی است که اعضای یک جامعه برای زندگی کردن به کار می گیرند .

فرهنگ

2- واژه اکتسابی که جدا کننده فرهنگ از رفتارهای غریزی است که نتیجه وراثت زیست شناختی اند. اکتسابی بودن فرهنگ به معنی آن است که راه وروش های اشاره شده از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود.

فرهنگ

جامعه = گروهی از افراد که مدت زمان درازی با هم زندگی کرده و سرزمینی را در اشغال خود داشته و خودشان را به عنوان یک واحد اجتماعی ، متمایز از گروه های دیگر سازمان داده باشند.

فرهنگ

شیوه های ارتباط انسان ها با یکدیگر:
1- زبان گفتاری 2- زبان نوشتاری 3- زبان جسمانی

زبان گفتاری عبارت است از الگوهای صوتی و معانی پیوسته به آن .

زبان نوشتاری عبارت است از ثبت تصویری واژگان زبان

فرهنگ

وبالآخره زبان جسمانی عبارت است از حرکات دست و صورت و یا به اصطلاح ایما و اشاره.

هنجارهای فرهنگی:

- 1- ارزش ها
- 2- آداب و رسوم
- 3- عرف

فرهنگ

ارزش ها: بیانگر مطلوبیت ها و ترجیحات مبتنی بر منافع اند.

آداب و رسوم : شیوه های عملکرد مرسوم و عاداتی هستند که در جامعه رواج دارند . مثلاً نحوه سلام و خداحافظی کردن - طرز لباس پوشیدن و انجام مراسم خاص در عروسی ها و سوگواری ها.

فرهنگ

عرف ها : باورداشت های اخلاقی جامعه اند که دلالت های شایست و ناشایست یا باید و نباید دارند. مثلاً رعایت احترام بزرگ ترها یا کمک به نیازمندان.

انواع فرهنگ:

آرمانی ↔ واقعی معنوی ↔ مادی

فرهنگ

فرهنگ آرمانی به الگوهای رفتاری آشکار و رسماً پذیرفته شده اطلاق می شود.

فرهنگ واقعی در مقابل فرهنگ آرمانی به آن چیزی اطلاق می شود که مردم در عمل انجام می دهند.

فرهنگ

فرهنگ معنوی ، کلیه دستاوردهای فکری و اندیشگی جامعه است.

فرهنگ مادی ، به دستاوردهای مادی شامل وسایل ، ابزارها و تکنولوژی موجود در جامعه اطلاق می شود.

فرهنگ

مولفه های سازمان فرهنگ:

1- عنصر فرهنگی = کوچک ترین واحد فرهنگ .

2- مجموعه فرهنگی = مجموعه ای از عناصر مرتبط
با هم.

فرهنگ

3- نهاد = نظام روابط اجتماعی الگودار و سازمان یافته که مجموعه های فرهنگی خاص را دربر می گیرد.

4- خرده فرهنگ = فرهنگ گروهی کوچک تر در داخل یک جامعه بزرگ تر.

فرهنگ

5- یکپارچگی فرهنگی = وجود هماهنگی
کارکردی میان عناصر و مجموعه های فرهنگی در
یک جامعه.

قوم مداری = گرایش افراد یک جامعه در جهت
برتر پنداشتن فرهنگ ویژه شان.

فرهنگ

فرایندهای مرتبط با فرهنگ :

- 1- نوآوری فرهنگی
- 2- ضربه (یا شوک) فرهنگی
- 3- دگرگونی فرهنگی
- 4- واپسماندگی فرهنگی
- 5- فرهنگ پذیری

فرهنگ

1- نوآوری فرهنگی = عموماً از طریق کشف و اختراع صورت می‌گیرد:

- کشف آشکار چیزی است که پیش از آن کسی نمی‌دانست.

- اختراع ترکیب دو یا چند عنصر مادی و در نتیجه ساختن عناصر مادی تازه است.

فرهنگ

2- ضربه فرهنگی = عبارت از حالت فردی است که در یک محیط فرهنگی بیگانه و متفاوت قرار می گیرد.

3- دگرگونی فرهنگی = به معنی پدیدار شدن عناصر و مجموعه های فرهنگی نو در یک فرهنگ است.

فرهنگ

منبع و سرچشمه های دگرگونی فرهنگی عبارتند
از:

- 1- تکنولوژی
- 2- دگرگونی در محیط طبیعی
- 3- دگرگونی های جمعیتی
- 4- دگرگونی های اجتماعی
- 5- دگرگونی در نیازها

فرهنگ

4- واپسماندگی فرهنگی = به اختلاف فاز میان فرهنگ های مادی و معنوی در شرایط پذیرش عناصر یک فرهنگ دیگر و یا در دگرگونی های فرهنگی اطلاق می شود.

فرهنگ پذیری = عبارت است از پذیرش عناصر فرهنگ های دیگر(هم در سطح افراد وهم در سطح جامعه).

فرهنگ

مشترکات فرهنگی جهانی :

- تقسیم کار - حکومت

- منع زنا با محارم - دین

- نظام آموزشی - مناسک تدفین و خاک سپاری

- هنرهای تزئینی - موسیقی - زبان

پایگاه اجتماعی

پایگاه اجتماعی = موقعیت و جایگاهی که فرد در گروه احراز می کند .

نقش اجتماعی = رفتاری که دیگران از فردی که پایگاه معینی را در اجتماع احراز کرده انتظار دارند.

انواع پایگاه اجتماعی : 1- انتسابی 2- اکتسابی

انواع نقش : 1- نقش تجویز شده (محول) 2- نقش کاربسته (محقق)

پایگاه اجتماعی

نقش تجویز شده (یا محول) = آن شیوه ای از ایفای نقش است که منطبق با انتظارات جامعه باشد.

نقش کار بسته (یا محقق) = شیوه ای است که اشخاص در عمل ایفا می کنند.

افراد معمولاً در ایفای نقش به الگوهای نقش و گروه های مرجع توجه دارند:

پایگاه اجتماعی

الگوهای نقش = دلالت دارد بر اشخاصی که ما بر ایشان ارزش ویژه ای قائلیم و از رفتارشان سرمشق می گیریم .

گروه های مرجع = هم به معنای الگوهای هستند که افراد در هنگام داوری و ارزیابی شیوه اجرای نقش شان به آنها استناد می کنند.

پایگاه اجتماعی

فرایندهای مرتبط با ایفای نقش :

1- دلزدگی از نقش

2- فشار نقش

3- تعارض نقش

اجتماعی شدن فرایندی است که از طریق آن افراد شیوه زندگی جامعه شان را فرامی گیرند و آمادگی پیدا می کنند که به عنوان یک عضو جامعه با سایر افراد جامعه زندگی کنند.

پایگاه اجتماعی

هدف های اجتماعی شدن:

- 1- درک مهارت ها
- 2- برقراری ارتباط
- 3- ارضاء نیازهای جسمانی
- 4- فراگیری ارزش ها

چارلز هورتن کولی (1864 تا 1929) نظریه ای را وضع کرده است که به نظریه "خودآئینه" شهرت دارد. منظور کولی این است که جامعه نظیر آئینه ای است که تصویر افراد را منعکس می کند و این تصویر مبنای پیدایش یک خود پویا است.

پایگاه اجتماعی

جامعه شناس دیگری به نام جورج هربرت مید (1863 تا 1931) که معاصر و همکار کولی بود مفهوم دیگری را وضع کرد که "دیگری تعمیم یافته" نام دارد. به تعریف مید دیگری تعمیم یافته مجموعه چشمداشت هایی است که شخص معتقد است دیگران از او دارند. از دیدگاه مید افراد از طریق فرایندهای "نقش پذیری" و "ایفای نقش" به این "دیگری تعمیم یافته آگاه می شوند.

پایگاه اجتماعی

مؤلفه های اصلی شخصیت از نظر مید:

1- من فاعلی (I)

2- من مفعولی (me)

3- خود (self)

شخصیت: به همه ویژگی ها و صفاتی اطلاق می شود که نشانگر رفتار یک شخص اند.

پایگاه اجتماعی

عوامل تحول شخصیت :

1- عوامل زیست شناختی

2- محیط طبیعی

3- فرهنگ و محیط اجتماعی

4- تجارب گروهی و فردی

عوامل اجتماعی شدن:

1- خانواده

2- مدرسه

3- گروه همسالان

4- رسانه های همگانی

گروه و نهادهای اجتماعی

گروه = تعدادی از افراد که با یکدیگر کنش متقابل دارند.

انواع بنیادی گروه :

1- تجمع

2- مقوله (سنخ یا رده)

3- گروه یا دسته

گروه و نهادهای اجتماعی

انواع کارکردی گروه :

گروه ارادی ← گروه غیر ارادی

گروه خودی ← گروه غیر خودی : فاصله اجتماعی

گروه نخستین ← گروه دومین

گروه رسمی ← گروه غیر رسمی

گروه همدرد ← گروه تفاهم متقابل

گروه و نهادهای اجتماعی

سنخ شناسی تونیس : 1- گمیشافت (یا اجتماع / محله) 2- گزلفافت (یا جامعه)

فردیناند تونیس جامعه شناس آلمانی (اواخر نوزدهم) جوامع را بر حسب نوع روابط به دو گروه تقسیم می کند: در گمیشافت یا اجتماع کوچک (محله) آشنایی زیاد پیوند های نزدیک، صمیمیت، همکاری و تشابه وجود دارد. در حالیکه در گزلفافت گمنامی، رقابت، نفع شخصی و تنوع و تخصص حاکم است.

گروه و نهادهای اجتماعی

هرچه جامعه ساده تر و غیرصنعتی تر باشد وضعیت گمیشافتی و غلبه گروه های نخستین در آن بیش تر است و در مقابل هر چه جامعه به طرف صنعتی تر شدن برود از اهمیت گروه های نخستین در آن کاسته می شود و با پیدایش وضعیت گزیشافتی بر اهمیت گروه های دومین در آن افزوده می شود.

گروه و نهادهای اجتماعی

مسائل گروه ها از دید رابرت اف. بیلز:

- 1- انطباق گروه ها با عوامل خارجی مؤثر بر کارکرد گروه
- 2- نظارت گروه بر عوامل داخلی مؤثر بر هدف گروه
- 3- نظارت بر احساسات اعضاء
- 4- حفظ یکپارچگی

گروه و نهادهای اجتماعی

انواع رهبری گروه :

1- از نظر ساخت

- سازمانده
- روحیه بخش
- اقتدارگرا

2- از نظر سبک

- دموکراتیک
- بی تفاوت

گروه و نهادهای اجتماعی

نهاد : نظام سازمان یافته و پایداری از الگوهای اجتماعی با هدف رفع نیازهای بنیادی جامعه است.

عناصر اصلی نهادها :

- 1- سازمان یافتگی الگوها
- 2- پایداری الگوها
- 3- جهت گیری برای نیازمندیهای بنیاد

گروه و نهادهای اجتماعی

ویژگی نهادها:

- 1- برآورده کردن نیازهای اجتماعی خاص
- 2- متبلور ساختن ارزش های غایی اعضا
- 3- پایداری نسبی
- 4- گستردگی زیاد
- 5- سازمان یافتگی بر مبنای هنجارها و ارزش ها
- 6- مورد پذیرش اکثریت اعضای جامعه بودن

گروه و نهادهای اجتماعی

نهادهای اجتماعی بنیادی:

1- نهاد خانواده 2- نهاد آموزشی 3- نهاد مذهبی

4- نهاد اقتصادی 5- نهاد حکومتی

نهاد مندی = فرایند شکل گیری نظام با قاعده ای
از هنجارها ، منزلت ها و نقش های مورد انتظار
جامعه.

گروه و نهادهای اجتماعی

انواع کارکردها:

1- کارکرد آشکار: به تامین هدف هایی دلالت دارد که نهاد برای آن به وجود آمده است.

2- کارکرد پنهان: دلالت دارد بر پیامدهای ضمنی و مستقیما مراد نشده یک نهاد.

گروه ونهادهای اجتماعی

برخی نظریه های مربوط به کنش متقابل میان نهادها :

1- نظریه مارکس : کنش متقابل میان نهاد اقتصاد و سایر نهادها

2- نظریه وبر : کنش متقابل میان مذهب و سایر نهادها

خانواده

خانواده = گروه خویشاوندی کوچکی که در اجتماعی کردن فرزندان و پاسخگویی به برخی نیازهای بنیادی دیگر جامعه مسئولیت اصلی را به عهده دارد.

شکل های خانواده بر مبنای ازدواج:

1- تک همسری

2- چند همسری

چند زنی

چند شوهری

3- گروهی

خانواده

شکل های خانواده بر مبنای ساخت :

1- هسته ای

2- گسترده شوهر (پدر) مکانی

همسر مکانی

خویشاوندی: خانواده موجب پیدایش شبکه روابط اجتماعی وسیع تری است که خویشاوندی نام دارد. به بیان دیگر ، به شبکه وسیعی از افراد اطلاق می شود که از طریق نیاکان مشترک ، زناشویی و فرزندپذیری به یکدیگر وابسته اند .

خانواده

عوامل تغییر شکل خانواده :

1- صنعتی شدن

2- گسترش شهرنشینی

3- جدا شدن واحد تولید از واحد مصرف

جلوه های تغییر ساخت خانواده :

1- کوچک شدن حجم خانواده

2- دگرگون شدن برداشت های افراد از طلاق

3- تغییر نقش های مردان و زنان در خانواده

خانواده

کارکردهای خانواده :

- 1- تنظیم روابط جنسی و زادوولد
- 2- مراقبت و محافظت از کودکان، سالمندان و اعضای ناتوان
- 3- اجتماعی کردن فرزندان
- 4- تثبیت جایگاه و منزلت اجتماعی افراد
- 5- فراهم آوردن امنیت اقتصادی

خانواده

علل افزایش طلاق ها :

1- چشمداشت ها

2- تغییر نگرش ها و ارزش ها

3- کاهش وابستگی زن و مرد به یکدیگر

4- آثار مربوط به جنبش طرفداری از زنان
(فمینیسم)

نظارت اجتماعی

نظارت اجتماعی: به روش ها و وسائلی دلالت دارد که برای وادار کردن افراد به انطباق با چشمداشت های گروه یا جامعه به کار رفته می شوند.

انواع نظارت اجتماعی:

2- غیر رسمی

1- رسمی

نظارت اجتماعی رسمی ↔ هنجارهای تحذیری

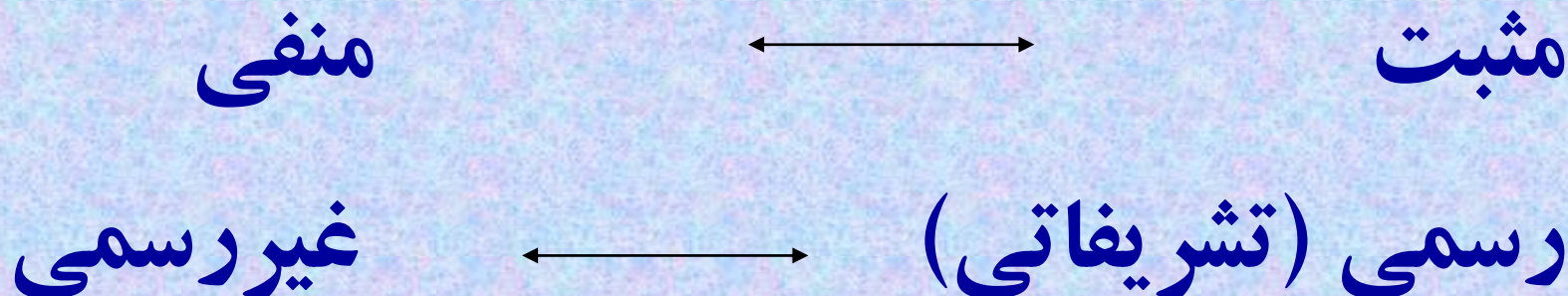
نظارت اجتماعی غیررسمی ↔ هنجارهای

تجویزی

نظارت اجتماعی

مجازات (ضمانت اجرای) اجتماعی : نظامی از پاداش ها و کیفرها که جامعه به منظور تشویق اعضاء به سازگاری با هنجارها و حفظ نظم ساخته و پرداخته یا پیش بینی می کند.

انواع مجازات های اجتماعی :

نظارت اجتماعی

مجازات های مثبت مواردی نظیر ارتقای شغلی ،
افزایش حقوق و مزایا یا دریافت پاداش به ازای
یک خدمت فوق العاده را دربرمی گیرد.

و در مقابل آن مجازات های منفی به مواردی نظیر
زندان ، محرومیت از حقوق اجتماعی و از دست
دادن مرتبه اجتماعی اطلاق می شود.

نظارت اجتماعی

رفتار منحرف :الگوهای رفتاری که هنجارهای اجتماعی آن را تایید نکرده باشند یا با قوانین و قواعد اجتماعی مغایرت داشته باشند.

انواع انحرافات اجتماعی :

انحراف نخستین (اولیه) ← انحراف دومین (ثانویه)

انحراف فردی ← انحراف گروهی

نظارت اجتماعی

نظریه ها و تبیین های رفتار انحرافی:

1- تبیین های زیست شناختی: لومبروزو- شلدون

2- تبیین های روان شناختی: فروید

3- تبیین های جامعه شناختی:

الف - بی هنجاری: رفتار انحراف آمیز = اجتماعی
شدن ناقص

1) درونی شدن هنجارهای فرهنگی (آنومی):
دورکهایم

نظارت اجتماعی

2) یاد گرفتن رفتار منحرف: ساترلند

3) نارسایی های موجود در فرهنگ و ساختار اجتماعی: مرتن

ب- برچسب زنی : هوارد بکر

به عقیده مرتن هرگاه در جامعه بین ارزش ها و هدف های فرهنگی از یک طرف و راه های مطلوب دستیابی به آن ها از طرف دیگر سازگاری وجود نداشته باشد امکان بروز رفتار انحراف آمیز به وجود می آید.

نظارت اجتماعی

گروه بندی کنشگران اجتماعی از دید مرتن :

1- همنوایان 2- مناسک گرایان

3- انزو و اطلبان 4- نوآوران 5- شورش گران

انواع جرائم بر حسب پایگاه اجتماعی:

1- جرائم طبقه پائین ← خرده فرهنگ انحراف : انحراف دومین

2- جرائم طبقات متوسط و بالا ← جرائم یقه سپیدان : انحراف نخستین

نظارت اجتماعی

طبقه اجتماعی : بخشی از اعضای جامعه که از نظر ارزش های مشترک ، حیثیت اجتماعی ، نوع فعالیت ، میزان ثروت و دارایی و نیز آداب معاشرت از سایرین متمایز باشند.

شاخص های بنیادی اجتماعی :

1- درآمد

2- شغل

3- سطح تحصیلات

طبقات اجتماعی

علاوه بر این شاخص های بنیادی متغیرهای دیگری نظیر مذهب ، محل سکونت ، زمینه خانوادگی و گاهی ملیت و جنسیت هم می توانند معرف پایگاه طبقاتی افراد باشند.

قشربندی اجتماعی : نظامی که افراد را برحسب میزان برخورداری شان از کیفیت های مطلوب زندگی رتبه بندی می کند.

طبقات اجتماعی

کیفیت مطلوب زندگی شامل درآمد، شغل، سطح تحصیلات، میزان دارایی و منزلت اجتماعی افراد است.

نظام قشربندی به دو نوع کلی باز و بسته تقسیم می شود: در نظام قشربندی باز امکان تحرک اجتماعی افراد وجود دارد ولی در نظام قشربندی بسته که اصطلاحاً نظام کاستی خوانده می شود امکان تحرک اجتماعی برای افراد وجود ندارد.

طبقات اجتماعی

نظام کاستی نظام قشربندی اجتماعی بسته ای است که در آن افراد نمی توانند آزادانه از یک سطح اجتماعی به سطحی دیگر حرکت کنند.

روش های قشربندی اجتماعی :

1- روش اشتھاری

2- روش ذهنی

3- روش عینی

طبقات اجتماعی

طبقات اجتماعی در جوامع صنعتی :

بالای روبه بالا

1- طبقه بالا : بالای روبه پائین

متوسط روبه بالا

2- طبقه متوسط : متوسط روبه پائین

پائین روبه بالا

3- طبقه پائین : پائین روبه پائین

طبقات اجتماعی

سبک زندگی = شیوه گذران اوقات فراغت ، روش های اجتماعی کردن فرزندان ، نحوه مشارکت در فعالیت های سیاسی و اجتماعی ، شیوه پول خرج کردن و مصرف کردن کالاها و نوع شرکت در فعالیت های مذهبی.

طبقات اجتماعی

عوامل مبین سبک و سطح زندگی :

- 1- امید زندگی
- 2- سلامتی روانی
- 3- تحصیلات
- 4- شغل
- 5- رفتار سیاسی
- 6- ثبات زناشویی
- 7- وابستگی های مذهبی
- 8- مشارکت اجتماعی
- 9- نگرش ها

طبقات اجتماعی

هرچه پایگاه طبقاتی افراد بالاتر باشد ، امید زندگی آن ها طولانی تر و سلامتی روانی آن ها بیش تر، تحصیلات شان بالاتر و شغل شان بهتر است و طبیعتا این عوامل شرایط مطلوب تری را از لحاظ رفتار سیاسی ، ثبات زناشویی ، مشارکت اجتماعی و نوع نگرش افراد به زندگی پدید می آورد.

طبقات اجتماعی

نمادهای پایگاه اجتماعی :

1- طرز لباس پوشیدن 2- طرز صحبت کردن

3- نوع تفریحات 4- اثاث منزل و دارایی

شانس های زندگی : به فرصت هایی اطلاق می شود که افراد برای پیشرفت در زندگی و دستیابی به هدف های شان در اختیار دارند.

طبقات اجتماعی

انواع مهم شانس های زندگی :

- 1- امکان تحصیلات دانشگاهی
- 2- امکان یک زندگی طولانی همراه با سلامتی
- 3- دستیابی به یک شغل مناسب
- 4- ازدواج مناسب

طبقات اجتماعی

نظریه های مهم مربوط به طبقات اجتماعی :

1- کارل مارکس : کشمکش طبقاتی ← بورژوازی
پرولتاریا

2- ماکس وبر: قشربندی اجتماعی: ثروت-قدرت-
منزلت

ماکس وبر سه نوع قشربندی مشخص کرده که
عبارتند از:

طبقات اجتماعی

1- قشربندی اقتصادی که بر مبنای شغل و درآمد افراد است.

2- قشربندی مبتنی بر قدرت که مربوط به نوع رابطه شخص با افراد دیگر است.

3- قشربندی حیثیتی که مبتنی است بر احترام و اعتباری که شخص در چشم دیگران دارد.

تحرک اجتماعی

تحرک اجتماعی : به حرکت افراد از یک پایگاه اجتماعی به پایگاه اجتماعی دیگر اطلاق می شود.

انواع تحرک اجتماعی :

- 1- تحرک عمودی
- 2- تحرک افقی
- 3- تحرک میان نسلی
- 4- تحرک درون نسلی

تحرک اجتماعی

انواع جوامع از لحاظ تحرک اجتماعی :

- 1- جامعه باز
- 2- جامعه بسته

عوامل دخیل در تحرک اجتماعی :

1- حجم خانواده

2- نژاد و قومیت

3- تحصیلات

تحرک اجتماعی

4- جنسیت و حق تقدم فرزندان

5- ازدواج

6- چشم پوشی از مزایای حال به خاطر تضمین آینده

7- برنامه های حمایت دولتی

تحرک اجتماعی

عوامل موثر بر تحرک نزولی:

- 1- تحصیلات ناکافی
- 2- ازدواج در سنین جوانی
- 3- آبستنی در سنین پایین
- 4- تولد در یک خانواده پر جمعیت
- 5- برخورد با بحران های شغلی و اقتصادی

تحرک اجتماعی

انواع زیان های مربوط به زندگی در جوامع باز:

- 1- احساس ناامنی
- 2- احساس سرخوردگی
- 3- خطر ابتلا به بی هنجاری و انحرافات اجتماعی
- 4- سرزنش خود و ازدست دادن اعتماد به نفس
- 5- سست شدن پیوندهای اجتماعی افراد
- 6- تغییر وضعیت وبی ثباتی مداوم ارزش ها و اخلاق اجتماعی

جمعیت شناسی

جمعیت شناسی : بررسی منظم حجم ، ترکیب و توزیع جمعیت یک جامعه.

انواع مهم اطلاعات جمعیتی در سرشماری ها:

1- توزیع جنسی جمعیت

2- توزیع سنی جمعیت

3- توزیع جمعیت بر حسب سواد و تحصیلات

4- موقعیت زناشویی

5- حجم خانوار (تعداد اعضای خانوار)

6- گروه بندی های درآمدی جمعیت

7- توزیع وضع فعالیت و اشتغال تفکیک گروه شغلی، وضع شغلی و امثال این ها

8- توزیع جمعیت بر حسب دین و مذهب

9 - توزیع جمعیت بر حسب محل سکونت و نوع

مسکن

جمعیت شناسی

آمارهای حیاتی جمعیت :

1- میزان خام زاد و ولد

2- میزان خام مرگ و میر

3- امید زندگی

4- پهنه زندگی (حداکثر طول عمر)

5- نسبت جنسی

6- باروری (میزان تولید مثل) 7- ظرفیت آبستنی

جمعیت شناسی

از بین داده های جمعیتی ترکیب سنی جمعیت به عنوان شاخص کلی وضعیت عمومی یک جامعه اهمیت زیادی دارد. ترکیب جمعیتی یک جامعه می تواند متعادل یا نامتعادل باشد.

ترکیب جمعیتی نامتعادل :

1- سالخوردگی جمعیت
2- جوانی جمعیت

جمعیت شناسی

(تعداد فوت شدگان + تعداد مهاجران به خارج) - (تعداد متولد شدگان + تعداد مهاجران به داخل جامعه) = رشد جمعیت

مسائل اجتماعی ناشی از رشد جمعیت:

1- افزایش میزان بیکاری

2- برهم خوردن تعادل میان جمعیت و منابع حیاتی

جمعیت شناسی

3- بروز کمبود در مواد غذایی

4- بروز کمبود در مسکن

5- افزایش فشارها و تعارض های اجتماعی

انواع مهاجرت ها :

1- مهاجرت داخلی

2- مهاجرت خارجی (بین

المللی):

جمعیت شناسی

الف - مهاجرت بین المللی نیروی کار ب - فرار مغزها

نظریه بسیار مشهوری در جمعیت شناسی وجود دارد که به نظریه مالتوس موسوم است.

نظریه مالتوس: عدم تعادل میان رشد جمعیت و رشد تولید مواد غذایی.

جمعیت شناسی

مالتوس در سال 1798 در کتاب "رساله ای در باب اصول جمعیت" این نظریه را مطرح کرد. برطبق این نظریه جمعیت به صورت تصاعد هندسی افزایش می یابد در حالی که رشد تولید منابع غذایی به صورت تصاعد حسابی است. مالتوس عقیده داشت که عدم تعادل جمعیتی ناشی از این دو رشد نابرابر موجب بروز جنگ، بیماری های واگیر و قحطی شده و سرانجام در نتیجه این وقایع مجددا تعادل میان جمعیت و منابع غذایی برقرار خواهد شد.

جمعیت شناسی

نظریه گذار جمعیتی در فرایند توسعه :

1- مرحله اول: که مرحله ماقبل توسعه است هم میزان های زادوولد وهم میزان مرگ ومیر بالاست.

2- مرحله دوم : که بازگویی شرایط در حال توسعه بودن است،میزان مرگ ومیر کاهش می یابد اما میزان زادوولد همچنان بالاست .

جمعیت شناسی

3- وبالاخره در مرحله سوم که مرحله توسعه یافتگی است هم زادوولد وهم مرگ ومیر کاهش می یابد و جمعیت تثبیت شده یا مرحله تثبیت شدگی می رسد.

بوم شناسی = بررسی رابطه میان صورت های زندگی انسان وامکانات محیط زیست.

جمعیت شناسی

مسائل و موضوعات مورد بررسی در بوم شناسی :

1- آلودگی (آب ، هوا و محیط زیست)

2- افزایش بی رویه جمعیت

3- کاهش منابع طبیعی

4- نابودی حیات وحش 5- بیابان زایی یا گسترش

بیابان ها 6- شور شدن آب ها 7- و بالاخره

فرسایش خاک

انواع اجتماعات

اجتماع = گروهی از مردم که:

- در یک منطقه جغرافیایی معین زندگی می کنند .
- در یک فرهنگ و شیوه زندگی مشترک سهیم اند.
- از همبستگی لازم برای تعقیب هدف های مشترک برخوردارند.

انواع اجتماعات

انواع اجتماعات:

- 1- اجتماع روستایی
- 2- اجتماع شهری

زمینه های تفاوت میان شهر و روستا:

- 1- مدیریت (نظم و نظام اقتدار)
- 2- تقسیم کار
- 3- نقش خانواده در زندگی افراد
- 4- نوع فعالیت های اقتصادی
- 5- چگونگی اجتماعی شدن افراد

انواع اجتماعات

عوامل موثر بر گسترش شهرنشینی:

- 1- پیشرفت های تکنولوژیکی
- 2- تنوع فعالیت های اقتصادی و گذار از کشاورزی به صنعت
- 3- گسترش ارتباطات

شرایط ضروری برای گسترش شهرنشینی:

- 1- وجود تقسیم کار و مشاغل تخصصی

انواع اجتماعات

- 2- گذار از سازمان اجتماعی مبتنی بر خویشاوندی به سازمان اجتماعی مبتنی بر شغل و طبقه
- 3- گسترش نهادهای رسمی دولتی بر پایه تقسیمات کشوری
- 4- گسترش نظام بازرگانی و پیشه‌وری
- 5- گسترش وسائل ارتباطی و موسسات خدماتی
- 6- گسترش تکنولوژیک و عقلانیت

انواع اجتماعات

ویژگی های زندگی در مناطق شهری:

1- غیر شخصی بودن رابطه ها

2- گمنامی

3- آزادی عمل

4- تنوع فعالیت ها و مشاغل

5- گسترده بودن بی هنجاری و انحرافات اجتماعی

انواع اجتماعات

دلایل بالا بودن انحرافات اجتماعی در مناطق شهری:

- 1- تراکم جمعیت
- 2- انسجام اجتماعی کم تر
- 3- نرخ بالای بیکاری
- 4- گمنامی افراد در شهرها

انواع اجتماعات

مزایا و معایب زندگی شهری را به این صورت می توان برشمرد:

الف - مزایای زندگی شهری:

- 1- برخورداری از حریم شخصی
- 2- تحرک اجتماعی و طبقاتی بیش تر
- 3- تنوع سبک زندگی و مشاغل
- 4- فرصت خلاقیت

انواع اجتماعات

- 5- فرصت های آموزش عالی
 - 6- برخورداری از مراقبت های پزشکی تخصصی
 - 7- برخورداری از فعالیت های تفریحی متنوع
- ب - در مقابل معایب زندگی شهری عبارتند از:
- 1- بی اعتمادی
 - 2- فشارهای روانی

انواع اجتماعات

3- گمنامی

4- نارضایتی کلی از کیفیت زندگی

5- رقابت و کشمکش دائمی و شدید

6- دوری از طبیعت

7- آلودگی هوا و محیط زیست

بوم شناسی شهری = بررسی درباره رابطه میان ساکنان یک شهر و فضای اجتماعی قابل استفاده برای آن ها (زمین شهری)

انواع اجتماعات

فرایندهای بوم شناختی در مناطق شهری عبارتند
از:

1- تراکم حاصل تمایل تعداد زیادی از مردم به سکونت در منطقه خاصی از شهر است.

2- تمرکز نتیجه تمایل افراد به تجمع در محل خاصی برای ارضاء احتياجات مشترك معینی است مانند تمرکز محل های کار یا مدارس.

انواع اجتماعات

3- تمرکز زدایی (تخصص) به معنی پیدایش نقاط ثقل تخصصی در نتیجه پدیده تمرکز است.

4- جدایی مکانی به معنای تمرکز گروه‌های انسانی مختلف در مکان‌ها و نواحی جداگانه در یک شهر است.

5- و بالاخره هجوم یعنی یورش و نفوذ گروه‌های انسانی و موسسات از یک منطقه شهر به منطقه دیگر.

انواع اجتماعات

نظریه های مربوط به رشد شهرها:

1- نظریه مناطق هم مرکز: برگس

2- نظریه بخشی یا قطاعی : هویت و دوکسیادیس

3- نظریه هسته های چندگانه : هریس و اولمن

بر طبق نظریه برگس ، شهر مرکب از نواحی گوناگونی است که یکی پس از دیگری هسته مرکزی شهر را احاطه می کنند و به مرور بر تعداد آن ها افزوده می شود.

انواع اجتماعات

مرکز شهر ناحیه اداری و تجاری ، حلقه دوم منطقه کارگری ، حلقه سوم ناحیه مسکونی طبقات متوسط و حلقه چهارم حومه یا ناحیه مسکونی طبقات اعیان و بالاخره حلقه پنجم محل استقرار صنایع و کارخانه هاست.

برطبق نظریه هویت و دوکسیادیس توسعه شهر به صورت قطاعی و درامتداد بزرگ راه ها صورت می گیرد.

انواع اجتماعات

و بالاخره نظریه هریس و اولمن بازگویی آن است که شهرها معمولاً چند هسته یا مرکز جداگانه دارند و در هر مرکز نیز مناطق و مراکز لازم برای رفع نیازهای مردم آن ناحیه مستقر است.

روندهای اساسی در تحول اجتماعات انسانی:

- 1- همگرایی اجتماعات شهری و روستایی
- 2- گسترش حومه نشینی و زوال مرکز شهر

رفتار جمعی

رفتار جمعی: نوعی رفتار گروهی که بدون ساختار ، خود انگیخته ، عاطفی و پیش بینی ناپذیر باشد.

جمع: گروه ناپایدار و بدون ساختاری است که فاقد تقسیم کار و سلسله مراتب است و رفتار جمعی از خود بروز می دهد.

رفتار جمعی

صورت های رفتار جمعی :

1- شورش

2- غوغا

3- آشفتگی و شوریدگی های جمعی

4- وحشت زدگی گروهی

5- مدها

6- افکار عمومی

رفتار جمعی

عوامل تعیین کننده رفتار جمعی:

- 1- ترغیب ساختاری
- 2- فشارهای ساختاری
- 3- باور همگانی شده
- 4- عوامل شتاب دهنده
- 5- بسیج مردم به عمل جمعی
- 6- عملکرد نظارت اجتماعی

سرایت عاطفی: گسترش واکنش های عاطفی از یک شخص به شخص دیگر.

رفتار جمعی

عوامل مؤثر بر سرایت عاطفی:

2- حالت غیر شخصی

1- نا شناس بودن

4- سرایت اجتماعی

3- تلقین پذیری

یکی از پایه های اصلی بروز رفتار جمعی "شایعه" است. شایعات زمانی رواج می یابند که اخبار به نحو درستی از طریق رسانه های گروهی و همگانی منتشر شود یا مردم به رسانه های موجود اعتماد کافی نداشته باشند.

رفتار جمعی

جماعت: یا جمعیت انبوه به گروهی از مردم اطلاق می شود که در کنار یکدیگر در نقطه ای گردآمده باشند.

انواع جماعت:

- 1- جماعت بیانگر
 - 2- جماعت کنشگر
 - 3- اوباش
 - 4- حضار
 - 5- شورش
 - 6- وحشت
- زدگی (هیستری توده ای)

رفتار جمعی

1- جماعت بیانگر = گروهی است که اعضای آن خواستار بیان احساسات دسته جمعی شان باشند ، نظیر تماشاگران حاضر در یک مسابقه فوتبال یا اعضای یک هیات مذهبی.

2- جماعت کنشگر = گروهی است که در جهت تحقق یک هدف خاص به کنش جمعی مبادرت می کند ، نظیر شرکت کنندگان در یک تظاهرات.

رفتار جمعی

3- اوباش = گروهی است که احساساتشان به شدت تحریک شده باشد و در همان ارتباط هم دست به خشونت بزنند.

4- حضار یا مستمعان = گروهی هستند که تحت تاثیر محرک های بیرون از خود به شیوه ای انفعالی عمل می کنند.

رفتار جمعی

5- شورش = دلالت دارد بر جماعت پرخاشگر و خشنی که به دیگران تعرض می کند.

6- وحشت زدگی = مربوط به زمانی است که به یک جماعت احساس خطر مشترکی دست دهد. وحشت زدگی جمعی "هیستری توده ای" هم خوانده می شود.

رفتار جمعی

عامه (Public): توده ای از مردم با علائق مشترک

عامه ← عقیده عمومی ← وفاق اجتماعی

تبلیغات = ارائه اطلاعات تحریف شده به منظور
تاثیر گذاشتن بر افکار عمومی در مورد یک
وظیفه معین.

روابط نژادی و قومی

انواع گروه بندی کلان انسانی و اجتماعی :

- 1- نژاد
- 2- گروه قومی
- 3- گروه اکثریت
- 4- گروه اقلیت

نژاد = گروهی از افراد که دارای ویژگی های جسمانی یا زیست شناختی مشترک اند.

روابط نژادی و قومی

گروه قومی = گروهی از افراد که ویژگی های فرهنگی (دین ، زبان و ارزش های) مشترک دارند.

گروه اکثریت = گروهی است که از حیث کمیت در یک جامعه اکثریت داشته و به همین جهت هم اغلب بر گروه های دیگر سلطه و غلبه دارد.

روابط نژادی و قومی

گروه اقلیت = گروهی از افراد که به نحوی از اکثریت افراد جامعه شان تفاوت داشته باشند.

مبانی تعریف اقلیت :

1-دین

2-زبان

3-ملیت

4- وضعیت اقتصادی

5- وضعیت شغلی

روابط نژادی و قومی

برخی فرایندهای مرتبط با روابط میان اکثریت و اقلیت:

1- تصورات قالبی

2- پیشداوری

3- تبعیض

تصورات قالبی = تعمیم‌هایی که در مورد برخی از اقلیت‌های مذهبی، نژادی و قومی رواج دارد.

روابط نژادی و قومی

پیشداوری (تعصب) : نوعی نگرش منفی نسبت به گروه های دیگر که جنبه ادراکی آن ضعیف ولی بسیار ریشه دار و عمیق باشد.

تبعیض = الگوی رفتاری آشکاری که بر ضد یک گروه اقلیت جهت گیری شده باشد.

روابط نژادی و قومی

روش های اعمال تبعیض:

- 1- نابودی
- 2- بیرون راندن
- 3- جداسازی

سازوکارهای جذب اقلیت در اکثریت:

- 1- همانندگردی (جذب)
 - 2- اختلاط (آمیزش)
- نژادی

- 3- کثرت گرایی فرهنگی
- 4- یکپارچگی و ادغام

روابط نژادی و قومی

انواع واکنش های گروه اقلیت :

2- جداسازی

1- فرهنگ پذیری
داوطلبانه

4- ایجاد سازمان های

3- جدایی خواهی
مدافع اقلیت ها

فرهنگ پذیری = به معنای اقتباس سبک زندگی یا
فرهنگ گروه حاکم است.

روابط نژادی و قومی

جداسازی داوطلبانه = بازگویی فرایندی است که طی آن گروه اقلیت داوطلبانه خودش را از بقیه جامعه جدا می کند و تاسیسات جداگانه ای برای خود برپا می کند.

جدایی خواهی = عبارت است از درخواست برپایی جامعه ای جدید با مرزهای مشخص و متمایز از جامعه کل قبلی.

روابط نژادی و قومی

ایجاد سازمان های مدافع اقلیت ها : به معنای تشکیل انجمن ها یا سازمان هایی برای حمایت از حقوق اقلیت ها است.

تغییر در روابط میان گروه های نژادی و قومی:

1- دگرگونی های طراحی شده

2- دگرگونی های طبیعی

سازمان

سازمان : در اصل به معنای گروهی است که اعضای آن نقش های متفاوتی را در داخل گروه به عهده دارند و این نقش های متفاوت به سوی دستیابی به هدفی معین و مشترک جهت گیری شده است.

سازمان به دو نوع رسمی و غیر رسمی تقسیم می شود که بحث امروز بر روی سازمان رسمی است.

سازمان

سازمان رسمی = به گروهی از افراد اطلاق می شود که برای رسیدن به هدفی بسیار مشخص کوشش هایشان را هماهنگ می کنند.

ویژگی های سازمان های رسمی :

1- اندازه معمولاً بزرگ 2- قواعد و مقررات

معین

3- سلسله مراتب معین 4- الگوهای ارتباطی

تثبیت شده 5- اعمال انضباط اجتماعی

سازمان

6- تقسیم کار و واگذاری وظایف مشخص به اعضاء

7- کاربرد نظام تنبیه و تشویق در مورد کارکنان

دیوان سالاری = ضوابط و مقررات و سلسله مراتبی
از اقتدار و مسئولیت است که در یک سازمان
رسمی برای هماهنگی فعالیت اعضاء به منظور
رسیدن به هدف های تعیین شده حاکم است.

سازمان

از بین جامعه شناسان ماکس وبر بیش از دیگران به پدیده دیوان سالاری یا بورکراسی توجه کرده است. وبر نخستین اندیشمندی بود که سازمان های مدرن بورکراتیک را که جزء ضروری جامعه صنعتی اند تحلیل کرد.

دیدگاه وبر درباره بورکراسی عناصر تا اندازه ای متضاد را در برمی گیرد.

سازمان

او از طرفی اعتقاد داشت که بوروکراسی به اندازه ماشین برای اقتصاد مدرن اهمیت دارد زیرا متضمن چهار عنصر کارآیی، محاسبه پذیری، پیش بینی و کنترل است که برای پیشبرد اقتصاد مدرن اهمیت حیاتی دارند و از طرف دیگر معتقد بود که بوروکراسی حس فردیت، خلاقیت و آزادی افراد را از بین می برد و آن ها را به چرخ دنده های یک ماشین بزرگ که کارش ترویج یک نگرش انسانیت زدایی شده است تبدیل می کند.

سازمان

ویژگی های دیوانسالاری از نظر ماکس وبر :

1- تخصصی شدن کارها

2- سلسله مراتب اقتدار

3- برخورد غیر شخصی

4- صلاحیت های فنی و شایستگی

5- مقررات و ضوابط مکتوب

سازمان

انواع روش های رهبری سازمان:

1- رهبری دموکراتیک

2- رهبری اقتدارگرا

رابرت میشلز: قانون آهنین الیگارشی
منظور میشلز از قانون آهنین الیگارشی چیست؟
میشلزمی گوید هر جا که سازمانی شکل می گیرد
به دنبال خودش حاکمیت اشراف مابانه یک
گروه محدود را هم می آورد.

سازمان

الیگارشی به معنای حکومت تعدادی اندک بر گروه کثیری از افراد است . میشلز استدلال می کرد که برای آن که یک گروه کوچک بتواند بر یک سازمان بزرگ تسلط داشته باشد باید تا آنجا که ممکن است سمت های حساس و با نفوذ را برای خودش نگهدارد.

سازمان

به عقیده میشلز این وضعیت موجب می شود که حتی احزاب دموکراتیک ساختاری کاملاً غیر دموکراتیک پیدا کنند. میشلز می گفت هر کس که می گوید سازمان خواهان الیگارشسی است.

برخی مسائل ناشی از دیوانسالاری :

- 1- پیدایش شخصیت دیوانسالار
- 2- قالب گرایی
- 3- جابه جایی هدف ها
- 4- اخلاق حرفه ای

سازمان

عوامل دگرگونی سازمانی:

- 1- رقابت با سازمان های دیگر
- 2- تحولات تکنولوژیک نوین
- 3- فشار گروه های ذینفع
- 4- دگرگونی اوضاع اقتصادی
- 5- دگرگونی در مصالح و ارزش های جامعه
- 6- تغییر در شرایط عضویت سازمان

قدرت

قدرت = توانایی فرد برای تحمیل اراده اش بر دیگران.

انواع قدرت:

1- قدرت شخصی

2- قدرت اجتماعی

3- قدرت جمعی

4- قدرت رسمی یا نهادی

قدرت

1- قدرت شخصی بازگویی وضعیتی است که بر مبنای آن شخص می تواند بدون آن که نیازی به حمایت دیگران داشته باشد یا بدون دخالت دیگران ، مسیر زندگی اش را آن گونه که می خواهد تعیین کند.

2- قدرت اجتماعی مربوط به حالتی است که بر اساس آن فرد می تواند اعمال افراد پیرامونش را به نحو مؤثری تحت کنترل داشته باشند.

قدرت

3- قدرت جمعی به توانایی سازمان یابی و شکل در زیر یک رهبری کارآمد به منظور تحقق اهداف خاص گفته می شود.

4- وبالاخره قدرت رسمی یا نهادی قدرتی است که از هنجارها نشات می گیرد و مبنای اجتماعی دارد و به عملکرد نیروهای اجتماعی مربوط می شود.

قدرت

سرچشمه های قدرت :

- 1- نظارت بر منابع مالی
- 2- اشغال یک سمت با نفوذ دولتی
- 3- ایجاد و حفظ یک کسب و کار موفق
- 4- احراز پایگاه سیاسی

قدرت

انواع اقتدار:

- 1- اقتدار قانونی و عقلانی
- 2- اقتدار سنتی
- 3- اقتدار فرهنگدانه یا کاریزماتیک

1- اقتدار قانونی و عقلانی به سمتی بستگی دارد که یک فرد اشغال می کند. نظیر اقتدار یک رئیس جمهور در یک کشور دموکراتیک و مدرن.

قدرت

2- اقتدار سنتی اقتداری است که اغلب جنبه مقدس دارد نظیر اقتداری که تزارهای روسیه داشتند یا اقتداری که امروزه رهبران واتیکان دارند.

3- اقتدار فرهنگدانه یا کاریزماتیک از ویژگی های شخصیتی و نفوذ معنوی برخی اشخاص که می توانند توده ها را به سوی خود جلب کنند سرچشمه می گیرد.

قدرت

صاحب نفوذ = شخصی که بدون داشتن یک سمت رسمی می تواند بر رفتار دیگران تاثیر بگذارد.

کارکردهای حکومت :

1- پاسداری و دفاع از جامعه در برابر تهاجم فرهنگی

2- تامین کالاها و خدمات ضروری برای افراد

قدرت

3- تامین نظم و امنیت کشور

4- به کیفر رساندن کسانی که مهم ترین
هنجارهای جامعه را زیر پا می گذارند.

نخبگان حکومتی = گروه کوچک و بسته ای مهم
ترین تصمیمات جامعه را اتخاذ می کنند.

قدرت

یکی از جامعه شناسان مشهور آمریکایی به نام سی . رایت . میلز در اواسط قرن گذشته در کتاب مشهوری به نام " نخبگان قدرت " قدرتمندان واقعی در جامعه آمریکا را مرکب از سه گروه می داند.

نخبگان قدرت از دید میلز :

1- حکومتگران

2- سران ارتش

3- صاحبان شرکت های بزرگ

جنبش های اجتماعی

جنبش اجتماعی : به معنای سازمانی غیررسمی از شمار کثیری از اشخاص است که در پی دستیابی به هدف های اجتماعی خاصی هستند.

ویژگی های مشترک جنبش های اجتماعی:

1- هدف مشترک

2- برنامه مشخص

3- ایدئولوژی معین

جنبش های اجتماعی

انواع جنبش های اجتماعی:

- 1- جنبش بیانگر
- 2- جنبش واپس گرا یا ارتجاعی
- 3- جنبش پیشرو
- 4- جنبش محافظه کار
- 5- جنبش اصلاحی
- 6- جنبش انقلابی
- 7- جنبش آرمان گرا
- 8- جنبش مهاجرتی

جنبش های اجتماعی

شروط پیروزی جنبش اجتماعی :

1- وفاداری و پشتیبانی اعضا

2- رهبری کارآمد

3- ایدئولوژی قابل دفاع

4- برنامه مشخص

جنبش های اجتماعی

زمینه های مناسب برای شکل افراد در جنبش های اجتماعی :

1- ناخرسندی گسترده

2- سرخوردگی

3- از هم گسیختگی

4- ناامنی

5- بی هنجاری

جنبش های اجتماعی

6- از خود بیگانگی

7- احساس بی عدالتی اجتماعی

مراحل اصلی جنبش های اجتماعی از نظر جنیز:

1- مرحله نا آرامی

2- مرحله برانگیختگی

3- مرحله شکل

4- مرحله نهادمند شدن

جنبش های اجتماعی

1- مرحله آغازین جنبش اجتماعی ناآرامی اجتماعی است که حاصل نارضایتی است.

2- ناآرامی اجتماعی هرگاه شدید و اساسی باشد به گردهم جمع شدن مردم برای تغییر اوضاع نامطلوب منجر می شود که اصطلاحاً برانگیختگی خوانده می شود.

جنبش های اجتماعی

3- مرحله شکل بازگویی سازمان یابی مردم برای اقدام مشترک جهت تحقق اهداف جنبش است.

4-وبالآخره نهادمندشدن به فرایند استقرار دیوانسالاری جنبش و شکل گیری رهبری منضبط اطلاق می شود.

دگرگونی اجتماعی

دگرگونی اجتماعی برطبق تعریف به تغییر در ساختار جامعه یا سازمان اجتماعی اطلاق می شود.

دگرگونی فرهنگی به معنای تغییر در فرهنگ جامعه است.

دگرگونی اجتماعی

عوامل مؤثر بر دگرگونی های اجتماعی و فرهنگی:

1- عوامل جغرافیایی

2- عوامل تکنولوژیک

3- عامل ایدئولوژیک

4- عامل رهبری

5- عامل جمعیتی

دگرگونی اجتماعی

دلایل کندی دگرگونی های اجتماعی :

- 1- کمبود منابع طبیعی و انسانی
- 2- تعارض ارزش های نوین با ارزش های سنتی
- 3- هراس صاحبان قدرت اقتصادی و سیاسی از دگرگونی ها
- 4- دشواری جذب عناصر فرهنگی نو

دگرگونی اجتماعی

راه های تحقق دگرگونی های اجتماعی:

1- اشاعه یا پخش

2- ابداع یا نو آوری

اشاعه به معنای گسترش یک فن یا فکر تازه از جامعه به جامعه دیگر است.

ابداع دلالت دارد بر خلاقیت هایی که با ترکیب چند عنصر فرهنگی موجود پدید می آید.

دگرگونی اجتماعی

نظریه های دگرگونی اجتماعی:

1- نظریه های تکاملی : کنت

2- نظریه های چرخشی : اشپنگر

3- نظریه های توازی : پارسونز

4- نظریه های کشمکش : مارکس

دگرگونی اجتماعی

اگوست کنت عقیده داشت که جوامع سه مرحله تکاملی متوالی را پشت سر می گذارند که عبارتند از:

1- مرحله تئولوژیکی یا ربانی 2- مرحله متافیزیکی یا فلسفی 3- مرحله پوزیتویستی یا اثباتی

به عقیده اشپنگر هر تمدنی متوالیا مراحل تولد ، جوانی ، بلوغ ، کهنسالی و مرگ را تجربه می کند.

دگرگونی اجتماعی

بر طبق نظریه توازنی ، جامعه در واقع تنظیم به نسبت هماهنگی از بخش های به هم پیوسته است که در آن هر بخشی در کارآیی کل جامعه سهیم است. هرگاه بخشی از جامعه تغییر یابد سایر بخش ها نیز باید برای حفظ تعادل به طور متوازن تغییر یابند . مهم ترین نظریه پرداز این گروه تالکوت پارسونز است که بر ظرفیت انطباقی جوامع تاکید می کند.

دگرگونی اجتماعی

وبالاخره بر طبق نظریه کشمکشی جامعه متشکل از گروه های متضاد است و دگرگونی های اجتماعی در نتیجه کشمکش این گروه های متضاد بروز می یابد. مهم ترین نظریه پرداز این گروه کارل مارکس است که جنگ طبقاتی را موتور حرکت تاریخ می دانست.

دگرگونی اجتماعی

نکاتی که در ارتباط با دگرگونی های اجتماعی و فرهنگی باید به خاطر سپرد از این قراراند:

1- امروزه جوامع سریعتر از هر زمان دیگری در گذشته دگرگون می شوند.

دگرگونی اجتماعی

2- جوامع دستخوش دگرگونی سریع غالباً به از هم گسیختگی و سردرگمی دچار می شوند که آن را می توان به واپسماندگی یا تاخیر فرهنگی نسبت داد.

3- امروز در اکثر جوامع برای هدایت کردن فرایند دگرگونی های اجتماعی و فرهنگی از برنامه ریزی اجتماعی و فرهنگی استفاده می شود.